

TERUGBLIK DOOR DE VOORZITTER

Het jaar 2018 stond met name in het teken van het invoeren van de nieuwe financiële opzet van ons fonds. Na overleg met alle betrokken partijen zijn eind 2018 de pensioenverplichtingen anders berekend. Deze nieuwe berekeningswijze heeft een positief effect op de dekkinggraad van ruim 5%punt. Het effect is voor het eerst zichtbaar in december, maar is blijvend. Waar andere pensioenfondsen de dekkinggraad zagen dalen in december door flink lagere aandelenkoersen en een verdere daling van de rente, bleef de dekkinggraad van Provisum door de aanpassing van de financiële opzet op peil. De financiële positie van Provisum was eind 2018 goed genoeg om alle pensioenen te verhogen (indexeren) met de prijsinflatie van 2,1%.

In december bestond Provisum 75 jaar. Een vermeldenswaardige prestatie waarbij in het Pensioenbericht van december uitgebreid is stilgestaan.

In 2018 is afscheid genomen van de directeur van het pensioenbureau, Ward Linthorst, en secretaresse Reiny Bakker. Zij zijn opgevolgd door Joost van Engers respectievelijk Esther Verkade. Daarnaast is met ingang van 1 juli 2018 het intern toezicht anders geregeld. Waar voorheen een Visitatiecommissie jaarlijks een onderzoek uitvoerde, is met ingang van 1 juli 2018 een raad van toezicht verbonden aan het pensioenfonds. De raad van toezicht is meer betrokken bij het bestuur en fonds en kan het bestuur ook met raad bijstaan.

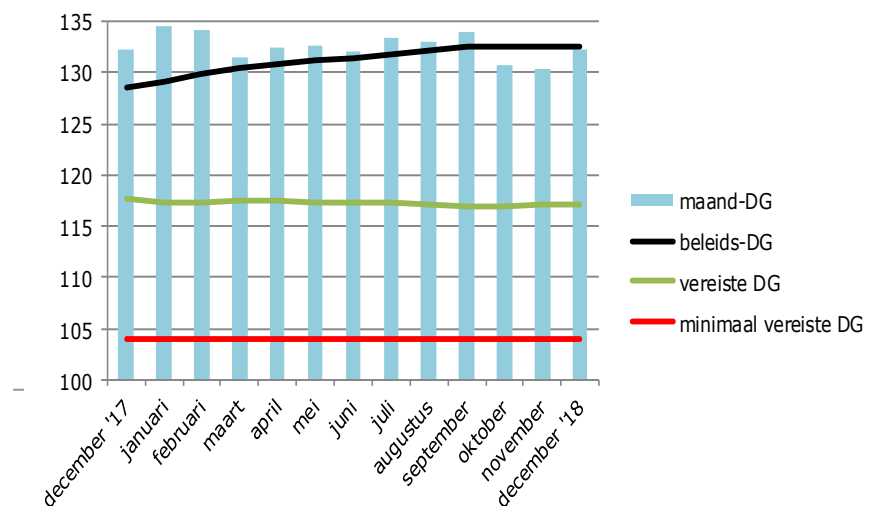
Tenslotte wil ik iedereen bedanken die zich in 2018 ingezet heeft voor Provisum.

Gert Jan Pieters (voorzitter)

Wat waren de belangrijkste feiten en gebeurtenissen in 2018? U leest het in deze verkorte versie van het jaarverslag. Wilt u meer weten of heeft u vragen? U kunt dan altijd terecht op onze website www.provisum.nl. Daar treft u ook de volledige versie van het jaarverslag aan.

Dekkinggraad

De dekkinggraad geeft de verhouding weer tussen het vermogen en de pensioenverplichtingen. Op 31 december 2018 bedroeg de dekkinggraad 132,2% en is ten opzichte van eind 2017 (132,2%) precies gelijk gebleven. Dit betekent niet dat er niks gebeurd is in 2018. Gedurende het jaar heeft de dekkinggraad wel bewogen. De blauwe balkjes in de bovenstaande grafiek laten dit zien.

De beleidsdekkinggraad (het gemiddelde van de laatste 12 maanddekkinggraden) bedroeg eind 2018 132,5%. Ook de beleidsdekkinggraad is in de grafiek opgenomen, als ook de vereiste dekkinggraden. DNB verwacht dat een pensioenfonds in ieder geval boven de minimaal vereiste dekkinggraad van 104,0% zit maar een pensioenfonds is pas financieel gezond als de beleidsdekkinggraad boven de vereiste dekkinggraad van 117,2% ligt. De dekkinggraad van Provisum heeft geheel 2018 boven de vereiste dekkinggraad (en ruimschoots boven de minimale dekkinggraad van 104,0%) gelegen. Er is dus geen (reserve) tekort geweest en de actuaaris heeft de financiële positie van het fonds als voldoende bestempeld.

Kosten

Om de pensioenregelingen uit te voeren worden er kosten gemaakt. Deze kosten vallen in twee delen uiteen:

1. Pensioenbeheerkosten

Dit zijn de kosten die samenhangen met het pensioenbeheer. Hier zitten bijvoorbeeld de salarissen van de medewerkers van het pensioenbureau en de kosten voor het pensioenadministratiesysteem in. Deze kosten worden onder andere gemaakt om de pensioenregeling en pensioenrechten op individuele basis te administreren en om de gepensioneerden maandelijks hun pensioen uit te keren. De pensioenbeheerkosten bedragen € 1,6 mln. in 2018. Dit komt neer op € 283,- per deelnemer (alleen actieve deelnemers en gepensioneerden meegerekend). De kosten per deelnemer zijn iets gedaald ten opzichte van 2017 (€ 289,-) als gevolg van een daling van de totale kosten en een lichte stijging van het aantal gepensioneerden.

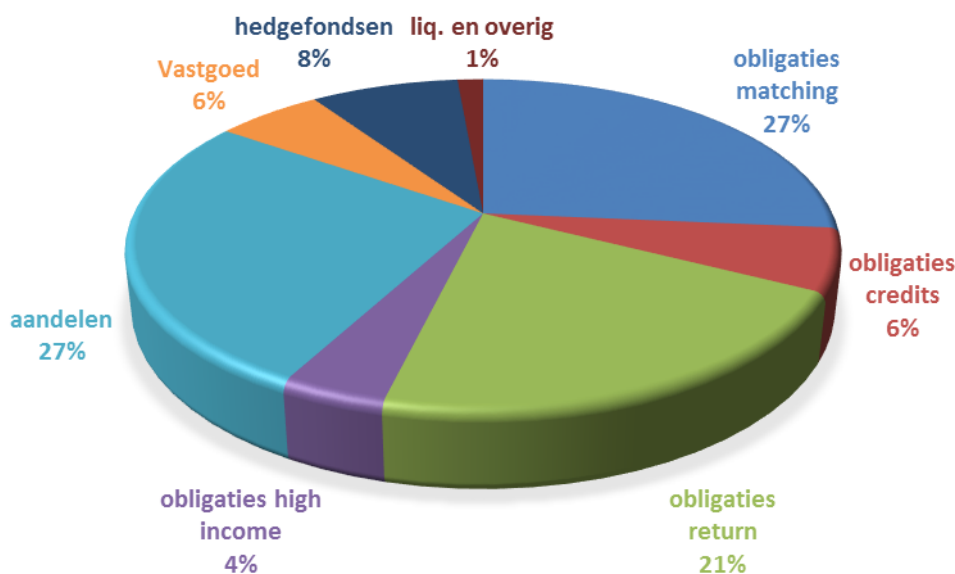
2. Vermogensbeheerkosten

Provisum belegt het pensioengeld om een zo hoog mogelijk rendement te behalen bij een verantwoord risico. Beleggen kost echter geld. Er moet onder andere een fee betaald worden aan de externe beleggingsmanagers voor het beleggen van het pensioengeld en een vergoeding aan de (fiduciare) vermogensbeheerder, Anthos Fund & Asset Management, voor advies en het beheer van obligaties. De totale vermogensbeheerkosten bedragen in 2018 € 8,6 mln., oftewel 0,59% (=59 basispunten) van het totale belegde vermogen. Deze liggen hiermee 16 basispunten lager dan in 2017.

Beleggingen

In 2018 heeft het bestuur weer een beleggingsstudie (ALM-studie) uitgevoerd. Deze studie wordt minimaal een keer per drie jaar uitgevoerd door een externe partij. Het is een hulpmiddel voor het bestuur om te komen tot een nieuwe strategische beleggingsmix die aansluit bij de huidige en toekomstige pensioenverplichtingen van het fonds. Naast onder andere de risicohouding van het fonds en verwachte rendementen, wordt ook rekening gehouden met de risico's van de verschillende beleggingscategorieën. Het bestuur heeft naar aanleiding van de ALM-studie besloten om iets minder risico te nemen met de beleggingen. Door meer renterisico af te dekken met obligaties en minder in zakelijke waarden te beleggen, is de dekkingsgraad van Provisum beter beschermd tegen stresssituaties. De kans op indexatie blijft hierbij gelijk en de kans op premiekorting is groter.

Per 31 december was het vermogen van ruim € 1,4 miljard als volgt verdeeld over de verschillende categorieën:

Rendement op beleggingen

Het rendement over 2018, na aftrek van alle kosten, is uitgekomen op -1,3%. Onroerend goed en obligaties matching (staatsobligaties) waren de beleggingscategorieën met verreweg de hoogste rendementen. Koersverliezen op de aandelenportefeuille in december van 8,1% zorgden ervoor dat het rendement op aandelen in 2018 negatief was. De rendementen in 2018 per beleggingscategorie waren als volgt:

	Rendement	Bijdrage aan rendement Provisum
Aandelen	-4,7%	-1,3%
Obligaties matching	5,9%	1,5%
Obligaties return	1,6%	0,3%
Obligaties investment grade credit	-1,9%	-0,1%
Obligaties high income	-1,9%	-0,2%
Onroerend goed	6,7%	0,4%
Hedgefondsen	2,0%	0,2%
Liquiditeit en overig	-1,0%	-0,1%
Valuta-afdekking		-1,8%
Kosten vermogensbeheerder		-0,2%
Totale rendement		-1,3%

Het behaalde rendement in 2018 lag onder het rendement van de benchmark van -0,3% (maatstaf om mee te vergelijken). Over de afgelopen 5 jaar heeft Provisum een gemiddeld rendement behaald van 5,2% (meetkundig). Hiermee presteerde het beter dan de benchmark die 4,9% behaalde.

Stichting Pensioenfonds Provisum

Postbus 7873
 1008 AB Amsterdam
www.provisum.nl
 020-6213 891

Provisum in cijfers

€ 1,4 miljard

Belegd vermogen

Dit is het geld dat er eind 2018 aanwezig is om nu en later alle pensioenen uit te betalen. Gemiddeld is dat € 132.600 per deelnemer.

10.555

Totaal aantal deelnemers

€ 41,7 miljoen

Pensioenuitkeringen

Dit betaalden wij in 2018 uit aan onze pensioengerechtigden. Gemiddeld is dat € 15.200 per jaar per pensioengerechtigde.

2.741

Aantal pensioengerechtigden

€ 9,1 miljoen

Betaalde premie

Gemiddeld is dat een premie van € 3.160 per actieve deelnemer.

2.876

Aantal actieve deelnemers

4.938

Aantal deelnemers met premievrije aanspraken

Hoewel dit verkort jaarverslag zorgvuldig is samengesteld kunnen wij niet instaan voor eventuele onvolkomenheden. U kunt hieraan geen rechten ontleen.